

Școala Creștină "Filadelfia" - Cl. I-XII

Str. Narciselor, nr. 5E - Suceava Tel/fax: 0230-531205
www.filadelfia.ro office@filadelfia.ro O.P. 6 C.P. 50

Cod fiscal: 14687487 Cont: 251105182340021165015 Banca: Banc Post - Suceava

ECONOMIE

clasa a XI-a

Frecvență Redusă

Semestrul al II - lea

prof. Zigoli Dragoș

Capitolul IV - PIAȚA

PIAȚA – spațiul economic în cadrul căruia se desfășoară schimburile (actele de *vânzare cumpărare*) de bunuri și servicii, locul unde se întâlnesc *purtătorii cererii cu purtătorii ofertei*.

Forme ale pieței:

a. În funcție de *obiectul tranzacționării*, se pot distinge:

1. *piața unui bun de consum*
2. *piața unui factor de producție*
3. *piața monetară*
4. *piața valutară etc.*

b. În funcție de *spațiul geographic acoperit*, se pot face referiri la:

1. *piața locală*
2. *piața regională*
3. *piața națională*
4. *piața mondială*

c. În funcție de *caracterul concurenței*, se poate face deosebirea între:

1. *piața cu concurență perfectă*
2. *piața cu concurență imperfectă*

PREȚUL – se formează pe piață prin întâlnirea cererii cu oferta.

Prețul de echilibru – este prețul la care cererea satisfăcută este egală cu oferta satisfăcută, egalitate ce determină cea mai mare cantitate a vânzărilor/cumpărărilor.

Condiția realizării rolului prețului de echilibru este ca acesta **să se formeze liber pe piață**.

Statul poate interveni în stabilirea/influențarea prețului prin două modalități fundamentale:

a. Prin **intervenție directă**:

1. Fie prin stabilirea unor *prețuri minime*, consecința fiind, de regulă, stimularea ofertei, ceea ce duce la apariția unui *exces de ofertă*.
2. Fie prin stabilirea unor *prețuri maxime* (numite și „preț plafon”, pentru că nu pot fi depășite) consecința fiind stimularea cererii, care devine mai mare decât oferta (*exces de cerere*), cu efecte negative de tipul: „*piața neagră*”, „*statul la coadă*”.

b. Prin **intervenție indirectă**:

1. *Achiziții de stat* – conduc la creșterea cererii pentru un anumit bun

2. **Majorarea veniturilor consumatorilor prin diminuarea impozitelor** – conduce la stimularea cererii
3. **Acordarea de prime (subvenții) producătorilor** – conduce la stimularea ofertei
4. **Reducerea/creșterea taxelor de import** – conduce la creșterea/scăderea importurilor și la creșterea/scăderea ofertei.

CONCURENȚA – desemnează tipul specific de relații între agenții economici (producători sau consumatori) care acționează pe piață pentru realizarea propriilor interese, confirm libertății de acțiune și liberei inițiative.

a. Tipul de concurență după **criteriul respectării legilor**:

1. **Loială sau corectă** – dacă respectă legile și reglementările în vigoare.

- aceasta **nu permite**: participarea la înțelegeri care să afecteze jocul liber al concurenței, reclama mincinoasă care înșală consumatorul, favorizarea creșterii/scăderii artificiale a prețurilor, falsificarea mărfurilor.

2. **Neloială sau incorectă** – dacă are drept consecință favorizarea artificială a agenților economici care obțin astfel avantaje nemeritate.

b. Tipul de concurență după **ipotezele de definire**:

1. **Piața cu concurență perfectă** – cu caracter ideal; trăsăturile sale sunt un model de analiză pentru concurența reală

2. **Piața cu concurență imperfectă** – caracterizează realitatea economică

- fiecare formă de piață cu concurență imperfectă se caracterizează printr-un **preț specific** și o anumită **modalitate de maximizare a profitului**

Concurența perfectă se caracterizează prin:

- **Atomicitatea** constă în faptul că participanții la piață sunt foarte numeroși, cu putere concurențială mică și participanții acționează independent.
- **Omogenitatea produsului** se referă la faptul că toate firmele produc și distribuie bunuri identice, astfel încât consumatorilor le este indiferent de la ce firmă cumpără.
- **Libertatea de acțiune pe piață** se manifestă prin „intrarea” și „ieșirea” liberă în și de pe piață, care se bazează numai pe criteriul eficienței economice.
- **Transparența perfectă** constă în perfecta informare a agenților economici privind cantitatea, calitatea, prețul, structura cererii și a ofertei.

- **Mobilitatea perfectă a factorilor de producție** se referă la accesul nelimitat la utilizarea *capitalului* și a *muncii*, în activități cu maximă eficiență.

Concurența imperfectă apare din mai multe cauze:

- fenomenul concentrării firmelor
- strategia firmelor de a se individualiza prin diferențierea produselor
- intenția informării imperfecte în scopul obținerii unor avantaje strategice
- menținerea avantajelor firmelor deja existente, care creează bariere în intrarea pe piață etc.

MONOPOLUL – situația de pe piață în care o singură firmă produce (oferă) un anumit bun și se confruntă cu toată cererea.

MONOPSONUL – situația de piață în care o singură firmă cumpără de la mai mulți producători.

OLIGOPOLUL – situația de piață unde există câteva firme care asigură oferta unui bun, în timp ce numărul de cumpărători este mare.

OLIGOPSONUL – tipul de piață caracterizat de existența unui număr restrâns de firme mari cumpărătoare ale unei mărfi – oferită (vândută) de mai mulți producători.

CONCURENȚA MONOPOLISTICĂ – situația în care pe piață există un număr mare de ofertanți, unii dintre aceștia fiind de mari dimensiuni și deținând monopol de marcă, iar bunurile oferite sunt puternic diferențiate.

Piața muncii – locul de întâlnire între purtătorii cererii și ofertei de muncă; este spațiul în care aceștia intră în contact, stabilesc condițiile de angajare, negociază mărimea salariilor, stabilesc performanțele corespunzătoare salariilor.

Cererea de muncă – nevoia de muncă salariată care se formează în cadrul diferitelor activități la nivel de firme, zone, regiuni sau țară și se exprimă prin *numărul de locuri de muncă existente sau oferta de locuri de muncă*.

Contractul de muncă există în două forme:

1. **Contract individual de muncă** care este rezultatul negocierii libere dintre angajator și angajat.
 - angajatorul stabilește sarcinile care îi revin salariatului și drepturile salariale corespunzătoare, respectiv obligațiile pe care și le asumă patronul față de angajat în ceea ce privește asigurarea condițiilor propice de muncă, plata impozitelor aferente și a contribuțiilor la asigurările sociale etc.
2. **Contractul colectiv de muncă** este rezultatul negocierii cu sindicatul din întreprindere, prin care se precizează o serie de drepturi și obligații generale referitoare la: condițiile de

muncă, zilele libere și concediul de odihnă, sporurile pentru muncă periculoasă sau pentru lucrul de noapte etc.

Oferta de muncă – cantitatea totală de muncă pe care indivizii dintr-o economie sunt dispuși să o presteze în condiții generale.

Salariul – prețul la care este tranzacționată forța de muncă.

- acesta poate avea mai multe forme:

a. **Salariul nominal** – suma de bani primită de salariat/plătă de firmă, în schimbul muncii depuse de angajat.

- acesta poate fi:

1. **Salariul nominal brut** - suma totală de bani prevăzută în statul de salarii
2. **Salariul nominal net** – suma de bani care rămâne din salariul nominal brut după scăderea impozitului și a contribuțiilor la sistemele de asigurări.

b. **Salariul real** – cantitatea de bunuri și servicii care poate fi procurată cu salariul nominal.

PIAȚA MONETARĂ

Noțiunea de **bani** desemnează un mijloc de schimb general acceptat, pe baza unei convenții între oameni, într-un spațiu economic dat.

Cele 4 funcții fundamentale ale banilor:

- a. Funcția de **mijloc de schimb**
- b. Funcția de **etalon general de măsurare și comparare** a activității economice
- c. Funcția de **mijloc de plată**
- d. Funcția de **economisire**

Masa monetară sau **masa bănească** – suma de bani aflată în circulație într-o economie la un moment dat și care aparține diferiților agenți economici (naționali) și are drept componente:

- **numerarul** – care este emis numai de Banca Centrală și este alcătuit din: *bancnote* și *monedă metalică* (confectionată din aliaje de cupru, nichel, aluminiu)
- **bani scripturali** (înscrisuri în conturile bancare) – aceștia sunt creați atât de Banca Centrală, cât și de celelalte bănci și instituții financiare.

Viteza de circulație a banilor reprezintă numărul de tranzacții de vânzare-cumpărare și plăți pe care le mijlocește o unitate monetară într-o perioadă de timp.

Puterea de cumpărare a banilor reprezintă cantitatea de bunuri și servicii care poate fi cumpărată la un moment dat cu o unitate monetară, la un anumit nivel al prețurilor.

Creditul este o relație între un *creditor* care acordă un împrumut și un *debitor* care este beneficiarul împrumutului și care se angajează să plătească la o dată ulterioară (scadența) suma corespunzătoare, plus o dobândă.

Dobânda este o sumă de bani care revine creditorului pentru folosirea împrumutului de către debitor într-o anumită perioadă de timp.

Investiția este procesul de plasare a banilor pentru achiziționarea de bunuri de capital.

Piața financiară este acea piață pe care se întâlnesc agenții economici care au nevoie de bani pentru a-și finanța afacerile și agenții economici care doresc să susțină cu bani acele afaceri.

Bursa reprezintă instituția centrală a pieței capitalurilor și este „barometrul unei economii”.

Piața extrabursieră a titlurilor cotate

- este formată din titluri financiare emise de societăți neadmise la bursă.
- un exemplu de astfel de piață în România este sistemul **RASDAQ**, creat după modelul și cu asistență **NASDAQ** (National Association of Securities Dealers Automated Quotation – Asociația Națională a Dealerilor de Titluri de valoare Cotate în Sistem Automat) din SUA.

Piața extrabursieră a titlurilor necotate

- este formată din tranzacțiile directe de titluri financiare neînscrise într-unul din sistemele anterioare, și prin urmare, fără un preț oficial (recunoscut de un organism financiar)
- fiind o piață nesupravegheată, gradul de risc al tranzacțiilor este mai ridicat.

Piața valutară este piața specializată în vânzări și cumpărări de valute sau alte devalute, locul unde se întâlnește cererea cu oferta de valută și se stabilește cursul de schimb al monedei naționale.

Valuta este termenul economic care desemnează moneda națională utilizată în schimburile internaționale.

Paritatea aur – cantitatea de aur cu care o monedă se schimbă oficial o unitate monetară a unei țări.

Cursul de schimb este prețul unei monede exprimat în altă monedă.

Convertibilitatea unei monede se referă la capacitatea ei de a putea fi schimbată pe o altă monedă.

Capitolul V - MACROECONOMIA

Economia națională este forma de manifestare a interdependențelor dintre agenții economici în cadrul instituțional-național al unei țări.

Fluxurile economice (materiale și monetare) sunt generate de schimburile de bunuri și servicii .

Totalitatea fluxurilor economice alcătuiește **circuitul macroeconomic**.

Indicatorii macroeconomici rezultă din măsurarea fluxurilor economice și sunt foarte importanți, deoarece relevă performanțele economice ale fiecărei țări.

Produsul Intern Brut (PIB) este principalul indicator macroeconomic și reprezintă *valoarea adăugată brută* produsă într-o economie națională, într-o perioadă de timp (an, trimestru).

Valoarea adăugată brută(VAB) constă în plusul de valoare realizat de fiecare agent economic în raport cu valoarea intrărilor în sistemul său de activitate.

Inflația – un dezechilibru de ansamblu al economiei, manifestat prin *creșterea generalizată a prețurilor și scăderea puterii de cumpărare a banilor*.

Șomajul – un dezechilibru macroeconomic major manifestat prin excendentul ofertei de muncă în raport cu cererea de muncă.

Modificarea în timp a stării economiei naționale se numește **dinamica economiei naționale**.

Perioada de timp formată dintr-o *fază de expansiune* și *una de recesiune* se numește **ciclu economic**.

Creșterea economică reprezintă evoluția ascendentă a PIB-ului potențial, pe termen lung.

Dezvoltarea economică este un process complex care presupune îmbunătățiri profunde legate de structura socială, de calitatea instituțiilor și de atitudinile populației unei țări.

Acest concept de dezvoltare economică (economic development) se bazează pe trei valori esențiale:

- **substanța** – relevă performanțele procesului de dezvoltare economică în ceea ce privește modul de acoperire a nevoilor populației unei țări
- **autorespectul** – caracterizează demnitatea, simțul onoarei, prețuirea față de sine a cetățenilor unei țări
- **libertatea** – evindețiază modul în care indivizii pot lua decizii fără a fi îngrădiți

structuri birocratice sau politice, respectiv de superstiții, cutume sau mentalități anacronic

Capitolul VI - ECONOMIA DESCHISĂ

Comerțul este activitatea economică prin care bunurile ajung de la producători la consumatori.

Comerțul internațional se referă la totalitatea schimburilor de bunuri și servicii dintre agenții economici din diferite țări.

Comerțul exterior desemnează ansamblul exporturilor și importurilor unei țări.

În ceea ce privește comerțul exterior, de-alungul timpului s-au conturat diferite politici economice:

1. **Protecționismul** reprezintă un ansamblu de măsuri menite să protejeze producătorii interni de concurența realizată prin bunuri importate la prețuri mai mici.
 - principalele forme de protecționism sunt:
 - *introducerea unor taxe vamale* reprezentând cote procentuale aplicate prețurilor bunurilor importate
 - *utilizarea unor restricții netarifare*: standardele de calitate ridicate, condiții privind protecția consumatorilor și a mediului natural etc.
 - *practicarea unor cote cantitative pentru importuri*: sunt negociate unele plafoane cantitative pentru mărfurile importate, încheindu-se acorduri comerciale cu diferite țări
2. **Stimularea exporturilor** – sunt oferite anumite *prime de export, subvenții, scutiri sau reduceri de impozite, ori alte facilități firmelor exportatoare*; este o formă mai subtilă de protecție a producătorilor interni, întrucât avantajele concurențiale ale acestora se manifestă pe piețele externe.
3. **Liberalismul** – schimburile economice dintre diferite țări nu sunt afectate nici de restricții tarifare sau netarifare și nici de stimulente acordate exportatorilor.

Balanța comercială este un tablou statistic în care sunt înregistrate importurile și exporturile de mărfuri ale unei țări pe o perioadă de timp (un an).

Balanța de plăți externe redă modul în care pot fi echilibrate încasările și plățile aferente operațiunilor economice cu străinătatea.

Creșterea interdependențelor economice, sociale, culturale, ecologice, politice al economiilor naționale conduce la o nouă stare în economia mondială, în care abordarea problemelor generale ale omenirii se face la scară planetară, viziunea fragmentată pe continente sau regiuni ale lumii fin depășită.

Această nouă tendință de evoluție a economiei mondiale se numește **globalizare**. O tendință oarecum contrară globalizării este aceea de **integrare**.

Uniunile vamale și **asociațiile economice regionale** constituie forme elevate ale procesului de integrare.

Cele mai cunoscute structuri de integrare sunt:

- **Asociația Latino-Americană a Comerțului Liber (ALACL)** a fost înființată în 1960 prin *Tratatul de la Montevideo* semnat de Argentina, Brazilia, Chile, Mexic, Paraguay, Peru și Uruguay. Ulterior, au mai aderat și alte țări latino-americane.
- **Asociația Națiunilor din Asia de Sud-Est (ASEAN)** a fost înființată în 1967 prin participarea următoarelor țări: Indonezia, Malaezia, Filipine, Singapore și Thailanda.
- **Asociația Nord-Americană de Comerț Liber (NAFTA)** a fost înființată în 1993 prin participarea Mexicului, Canadei și Statelor Unite ale Americii. Ulterior, Chile a acceptat invitația celor trei țări de a deveni membru NAFTA.
- **Uniunea Europeană (UE)** care este cea mai avansată formă de structură integraționistă mondială întrucât presupune existența unor piețe comune, a unei monede commune (euro), a unor instituții economice și sociale comunitare, respective coordonarea politicilor economice și sociale.